

WPLYWY KOMUNISTYCZNE WSRÓD KOLONII POLSKO-ZYDOWSKIEJ W CHILE.1/Charakterystyka ogólna kolonii polskiej w Chile.

Kolonia polska w Chile jest bardzo nieliczna i nie odgrywa w życiu tu-
tejszym poważniejszej roli. Obywateli polskich chrześcijan jest zaledwie
osiemdziesięciu kilku - poza tym istnieje blisko 2000 Żydów obywateli polskich.
Szczegółowa charakterystyka członków kolonii polskiej opracuje w następnych
raportach, obecnie pragnę zaznaczyć, że zśród Polaków-chrześcijan jest 23
ksieży katolickich świeckich i zakonnych, a reszta stanowią robotnicy prze-
mysłowi, drobni handlarze oraz kilku drobnych przemysłowców z których jedynie
DUNAJ dorobił się dość znacznej fortuny na fabryce sztucznego jedwabiu.

Ogólne nastawienie polityczne Polaków - chrześcijan jest lojalne do państwa
i rządu polskiego - zaledwie 3 przedstawiciele tej grupy jest komunistami.

Inaczej ma się sprawa z Żydami polskimi wśród których przeważa zdecydowani
nie tyle komunizm co sympatje do Rosji Sowieckiej i nastawienie wrogie wzglę-
dnie sceptyczne w stosunku do rządu RP. W punkcie drugim o organizacjach podaje
szczegółowe dane, tu zaznaczam jedynie, że na ogół Żydów polskich w Chile nie
możemy w żadnym wypadku liczyć.

2/Organizacje i Stowarzyszenia obywateli polskich. Na terenie Chile nie
istnieje żadna nadrzędna organizacja polska, czy żydowska, w rodzaju istniejącej
w Buenos Aires Federacji. Jedynym stowarzyszeniem polskim, które powstało
zresztą dopiero na jesieni 1942 jest ZWIĄZEK BYŁYCH WOJSKOWYCH POLSKICH, który
nie posiada zresztą własnego lokalu i występuje ze sztandarem jedynie w czasie
obchodów Święta Narodowego i używany jest przez Poselstwa do publicznych dekla-
racji w imieniu kolonii polskiej. Prezesem Związku jest TEODOR KLUCZYŃSKI, b.
wachmistrz 1 pułku ułanów krechowieckich, emigrant od kilkunastu lat i obecnie
bez specjalnego zajęcia. Sekretarzem jest por. ZBIGNIEW GOLEDZINOWSKI, zwolniony
z dniem 1 stycznia przedstawiciel MSW. Związek na papierze liczy 40 członków
w praktyce jednak składa się tylko z wymienionych wyżej osób. Zebrania członków
nigdy się nie odbywają i składki nie są prawie wcale wpłacane. Towarzystwo to
stoi na gruncie lojalnym do rządu polskiego, ale prezes jego - dobry zresztą patri-
ota jest zwolennikiem koncepcji Nikołajczyka i nie chce się narazac komunie.

b/UNION DE LOS ISRAELITAS POLACOS jest oficjalnym stowarzyszeniem Żydów
polskich, liczy około 200 członków. Prezesem jest obywatel polski ZIMMERMANN,
drobny kupiec o przekonaniach wyraźnie komunizujących, ale manewrujący dotąd
między Poselstwem RP i zwolennikami komitetu lubelskiego. Zaznaczam się, że nie
zgodził się nigdy podpisać żadnej deklaracji antysowieckiej, ale nie dający
się dotąd wciągnąć do rządowego publicznego wystąpienia antyrządowego. Sekre-
tarem Towarzystwa jest kupiec KARP /augustinas 837/bundowiec i lojalny do
naszego rządu i nie obawiający się publicznego stwierdzenia swych przekonań.
Ze względu na słabą inteligencję nie może jednak wiele zrobić. Jego zdaniem
blisko połowa członków jest komunistami, reszta neutralna, a jedynie około 10
stoi za rządem RP. Lokal klubu, dość porządny mieści się przy ulicy Condor 1174.

c/ZWIĄZEK PATRIOTÓW POLSKICH - tutejsza ekspozytura Komitetu Lubelskiego
ma, według danych, które poda mi Kluczyński oraz inni przedstawiciele kolonii
polskiej około 80 członków. Lokal tej organizacji mieści się obecnie przy
komunizującym stowarzyszeniu HUNGRIA LIBRE na ulicy Catedral 1771, posiada
skrzynkę pocztową do korespondencji nr. 7043.

Prezesem tej organizacji jest Żyd z Warszawy HENRYK BRYNER, lat 40, który
przebywa w Chile od 15 lat. Jest właścicielem małej fabryki ubrań dziecięcych i
jest finansowo niezależny. Jest to człowiek dość inteligentny, obeznany doskonale
z teoriami komunistycznymi, chociaż oficjalnie nigdy członkiem kompartii nie był.
Jeszcze parę lat temu utrzymywał poprawne stosunki z Poselstwem. Od paru lat
zajmował się kolportażem komunistycznej NOWEJ POLSKI, wydawanej pod egidą Kowa-
lewskiego w Buenos Aires i uzyskał dla niej 100 stałych abonentów, a poza tym
drugie tyle sprzedawał w kioskach i prywatnie.

Wynik raportu z dnia 1. III. 382/45

Od niedawna zaczął dostawać również WOLNA POLSKE z Urugwaju, ale według opinii KARPA dochodzi pismo to nieregularnie, w 30 egzemplarzach, tak że niema dużego powodzenia. Poza to BRYNER regularnie kolportuje propagandowe broszurki i pisma nadchodzące do niego regularnie pocztą z Ambasady ZSSR z Meksyku.

Do zarządu Związku Patriotów polskich należą poza tym INZ. RAFAŁOWICZ i jego żona, NATAN LEWIT, Dr. STEFAN WOLF. Najczynniejszymi obok BRYNERA są małżonkowie Rafałowicz, którzy zajmują się prowadzona w radio Americana co ~~pięć~~ czwartek audycja radiowa i zajmują się zbieraniem składek od członków.

Jak wynika z informacji, które mi udzielił poseł Mazurkiewicz i Kluczynski, pozostała ilość członków Komitetu nie uzewnętrznia swej działalności. Cały Związek składa się w prawie wyłącznie z Żydów i to naogół b. mało reprezentacyjnych. Utrzymujący z komunistami stosunki Inz. BERLINER, specjalista od kauczuku syntetycznego i zamożny człowiek, powiedział mi, że wie konkretnie iż partia komunistyczna nie życzy sobie by komitet publicznie występował, właśnie dlatego, żeby nie wyszło na jaw iż składa się z samych Żydów i to do tego trzeciorzędnych. Nie Żydami w Związku Patriotów są jedynie robotnik i ex fryzjer, znany pijak ~~Krzysztof~~ BALWIERZ, który zresztą pochodzi ze Śląska niemieckiego i nie miał nigdy paszportu polskiego, oraz Polak, obywatel argentyński JAN ~~Maksymowicz~~ MAKSYMOWICZ. Ten ostatni jest typowym pol. inteligentem. Mieszka w Chile od 20 lat, mówi po polsku, ale nigdy z Polonia stosunków nie utrzymywał. Pracuje jako krajczy w firmie Falabella i w warsztacie fabrykacyjnym wody sodowej na ul. Dr. Brunes, którego jest współwłaścicielem. Naskutek osobistej przyjaźni z panią Rafałowicz wstąpił do Związku, nie chce jednak odgrywać żadnej roli. Urodził się w Argentynie.

Związek PATRIOTÓW POLSKICH ma za zadanie prowadzenie usilnej propagandy na rzecz Komitetu Bieruta. W tym celu prowadzi on wspomnianą audycję radiową w radio Americana, poprzedzoną zawsze ogłoszeniem bezpłatnym w komunistycznym "Siglo" oraz małym płatnym ogłoszeniem w demokratycznym dzienniku "Ultimas Noticias". W tym ostatnim zresztą udało mi się przeprowadzić, że redakcja w kwietniu przestanie publikować to ogłoszenie, a wzamian za to ogłaszać będzie nasze audycje - także płatne. Słuchałem szereg audycji "Patriotów" i muszę stwierdzić, że widocznie kierownicy tego związku unikają ataków bezpośrednich na rząd polski a tembardziej na Poselstwo, prawdopodobnie, pragnąc uniknąć konfliktów i ewentualnych interwencji Poselstwa w miejscowym MSZ.

Audycje składają się prawie wyłącznie z odczytywania serwisu "POLPRESS" z pominięciem drażliwszych depeesz. Poza to członkowie komitetu wygłaszają pogadanki o charakterze nawet patriotycznym na temat praw Polski do wschodnich prowincji Rzeszy Niemieckiej, o polskości Śląska itd. KLUCZYNSKI poinformował mnie, że wie konkretnie iż SERWIS POLPRESS NADCHODZI WPROST DO BRYNERA POCZTA LOTNICZA Z MONTEVIDEO. Poza to tenże serwis nadchodzi do organu chilijskiej KOMPARTJI "EL SIGLO", co potwierdził mi dziennikarz socjalistyczny Parker. Ważne wiadomości nadchodzą wprost DROGA TELEGRAFICZNA do Siglo, które natychmiast przesyła je Brynerowi.

BRYNER pisuje również artykuły na tematy polskie do "SIGLO" pod pseudonimem LAUTARO. Artykuły te są niesłychanie napstliwie w stosunku do rządu i narodu polskiego, ruchu podziemnego itd. Widac z nich najwyraźniej, że "umierokowanie Brynera" okazywane w audycjach jest tylko taktyka.

Jesli chodzi o inżyniera ZACHARJUSZA RAFAŁOWICZA, to stwierdzić należy że jest on najinteligentniejszy z członków ZWIĄZKU PATRIOTÓW, ma on posiadłość w tutejszej Union Telefonica i zna dobrze Europę. Był ochotnikiem w armii czerwonej Hiszpańskiej w czasie wojny domowej, ale, co jest charakterystyczne, nie w batalionie Dąbrowskiego, a w oddziałach ochotników francuskich. Nie jest on oficjalnie członkiem Partji komunistycznej, ale natomiast należy do ŻYDOWSKIEJ UNII ANTYFASZYSTOWSKIEJ, organizacji będącej pod zupełną domeną komunistów i do której należą Żydzi niemieccy, francuscy i holenderscy i rosyjscy.

Do tejże UNII należą z obywateli polskich EMIL RAFAŁOWSKI, syn fabrykanta mebli oraz INŻYNIER FERDYNAD SCHWARTZ, który oficjalnie zaprzecza stanowczo

Jakichkolwiek zwiazkow z komunistami i chwali sie zawsze, ze wyrzucil Brynera za drzwi, gdy ten mu proponowal wstapienie do Zwiazku Patriotow Polskich. Ferdynand SCHWARTZ byl w wojku polskiem we Francji, sprawowal funkcje w Wydziale uzbrojenia, nastepnie przebywal jakis czas w Brazylji, gdzie przyjaznic sie mial z przemyslowcem polsko-zydowskim z SAN Paulo FLACHSBAUMEM. Obecnie zamieszkuje w najdrozszytym tutejszym hotelu Carrera, wydaje duzo pieniedzy. Pracuje w Departamencie Uzbrojenia tutejszego ministerstwa WOJNY i jest pozatem wykladowca technologii wojennej w AKADEMJI WOJSKOWEJ w Santiago. Pozatem robi dobre interesy sprzedajac rozne patenty na wynalazki.

Od czasu do czasu ofiarowuyuje Poselstwu pieniadze na ofiary wojny i na Propagande, chociaz nie ukrywa swych sympatyj prosowieckich. Z tych kilku danych, ktore z dobylem o nim od Posla Mazurkiewicza i kolonji polskiej wydaje mi sie osoba wysoce podejrzana.

Z wybitnych komunistow poslkich na tutejszym terenie, ktorzy nie naleza do ZWIAZKU PATRIOTOW POLSKICH wymienic musze lekarza med./rzekomo/DAWIDA LEWINA, ktorego poznalem u wyzej wymienionego Inz. KAROLA BERLINERA. Wedlug wiadomosci, ktore zebralem o nim zajmuje sie obecnie handlem futer, co mu nie przeszkadza wyjezdzac na cale tygodnie z Santiago. LEWIN jest fanatycznym komuniste, ktory nienawidzi zwlaszcza wojska polskiego. Przed wojna przebywal we Wloszech, gdzie, jak sam opowiada mial zajscia powazne z konsulem ZMIGRODZKIM w Mediolanie, ktory odebral mu paszport polski ~~xx~~. Lewin ma lat okolo 35 jest inteligentny i fanatyczny. Posiada oglade towarzyska. Goledzinowskiemu proponowal posade w handlu, wyrazajac sie przy tem, ze "moze jeszcze duzo dla Polski zrobic, jesli nie bedzie na obecnym rzadzie polegac". Mnie wypytywal sie natarczywie "jak to byc moze, ze podobno Pan pieniedzy nie dostaje z "ondynu" i o inne sprawy wewnetrzne Poselstwa, o ktorych byl dobrze poinformowany.

Ma on rozlegle stosunki z tutejsza policja, wydaje wspaniale przyjecia, na ktorych bywa GARRETON GARRETON kierownik naczelny Chiliskiej sluzby bezpieczenstwa i ARTURO GOMEZ, szef bezpieczenstwa na Santiago i prowincje. Poza tem utrzymuje dobre stosunki z konsulem hiszpanskim, ktory czesto bywa u Lewina w domu i udziela mu wize do Argentyny. W koncu tego miesiaca Lewin ma pojechać do Buenos Aires.

Z rozmowy z LEWINEM zorientowalem sie odrazu, ze jest swietnie zorientowany w sytuacji politycznej Chile, Argenryny i Europy. Bede go w dalszym ciagu badal, gdyz odnosze wrazenie, ze odgrywa on duza role w partji komunistycznej. Uwazam, ze nalezaloby go sledzic w Argentynie, doniose kiedy pojedzie do BAIRE

.....
Syntetyzujac stwierdzic nalezy, ze agitacja komunistyczna wsrod obywatel polskich w Chile odnoska wiele sukcesow w Kolonii Polsko-zydowskiej-prawie zadne natomiast wsrod Polakow Chrzescijan. Jawna dzialanosc komunistow polski nie jest narazie niebezpieczna, dla naszego stanu posiadania i stosunow Poselstwa z rzadem. Nie grozi secesja na rozmiary Montevideo. Natomiast kilka jednostek z posrod Zydw polskich odgrywa prawdopodobnie duza role i niebezpieczna w pracy prosowieckiej.

Wedlug informacji uzyskanych od Berlinera i Kluczynskiego, Zwiazek Polskich Patriotow, organizacyjnie i finansowo nie jest zalezny od ZWIAZKU SLOWIANSKIEGO w Montevideo, jak ma to miejsce z grupa Kowalewskiego w Argentynie ale ze wzgledow praktyczno-technicznych zalezy bezposrednio od ZARZADU CHILISKIEJ PARTJI KOMUNISTYCZNEJ, ktora finansuje audycje radiowe i propagande. Wedlug Kluczynskiego INZ. ZACHARJASZ RAFALOWICZ JEST łącznikiem miedzy Brynerem, a nieznanym nam narazie dygnitarzem komunistycznym chilicjskim od ktorego zaleza sekcje cudzoziemskie partji. Propaganda i instrukcje nadchodza zdaje sie wiecej z Meksyku niz z ~~M~~ Urugwaju.

za zytowani:

(-) *Bryner* >